Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt

Soome

Kuidas nõuda kohtumenetluse (kriminaalmenetluse) käigus kuriteo toimepanijalt kahju sisse või nõuda temalt muud moodi hüvitamist/heastamist ning kellele tuleks selline nõue adresseerida?

Kuriteoga tekitatud kahju hüvitamise nõudeid käsitletakse tavaliselt sama kohtumenetluse raames kui kriminaalasja, kuid need võidakse ka kriminaalasjast eraldada käsitlemiseks eraldi menetluses.

Võite paluda, et prokurör esitaks Teie hüvitisnõude seoses asjaomase kuriteoga kohtus. Hea oleks teavitada sellest eeluurimise ajal politseid. Prokurör võib taotleda Teie nimel hüvitisnõude täitmist, kui küsimus on selge ja lihtne. Kui prokurör ei esita hüvitisnõuet, teavitab ta Teid sellest kirjalikult.

Võite taotleda kohtus kriminaalasja menetlemise raames oma hüvitisnõude täitmist ka ise või seda võib teha Teie õigusnõustaja.

Millises kriminaalmenetluse etapis peaksin ma oma nõude esitama?

Kui Te nõuate teo toimepanijalt hüvitist, peate teavitama sellest eeluurimise ajal politseid või hiljemalt juhtumi kohtus menetlemise ajal kohut.

Mida võin ma oma nõudes taotleda ja kuidas nõue vormistada (kas tuleb märkida kogusumma ja/või täpsustada konkreetne kahju, saamata jäänud tulud ja intressid)?

Kui Te olete kuriteoohver, võite nõuda hüvitist järgmise eest:

kahju tekitamisel lõhutud või kadunud vara;

vajalikud ravikulud ja muud olulised kulud;

sissetuleku kaotus;

valu ja muud ajutised probleemid;

püsivad probleemid ja

ängistus. Ängistuse korral võidakse maksta hüvitist, kui asjaomase teoga

rikuti Teie vabadust, rahu, au või eraelu,

diskrimineeriti Teid,

rikuti Teie isikupuutumatust või

rikuti mõnel muul moel tõsiselt Teie inimväärikust.

Teie lähisugulastel võib samuti olla õigus saada mõistlikku hüvitist oluliste kulude ja sissetuleku kaotuse eest, mis on tingitud asjaolust, et neil on tulnud Teile kuriteoga tekitatud vigastuste tõttu Teie eest hoolitseda.

Kui Te olete korraldanud kuriteo tagajärjel surnud isiku matused, on Teil õigus nõuda teo toimepanijalt hüvitist matusekulude katmiseks. Ka lahkunu vanematel, lastel ja abikaasal või muul eriti lähedasel isikul on õigus saada kantud matusekulude eest mõistlikku hüvitist.

Kohus ei saa nõuda midagi muud ega enamat kui see, mida Teie olete huvitatud isikuna nõudnud. Seepärast on Teie esitatud hüvitisnõudes märgitud summa sissenõutava hüvitise ülempiir. Teil on ka õigus nõuda nõutavalt hüvitissummalt intressi. Kui Teid on kutsutud küsimuse selgitamiseks isiklikult kohtusse, on Teil õigus saada päevaraha ning hüvitist reisikulude ja saamata jäänud sissetuleku katmiseks.

Kas selliste nõuete esitamiseks on olemas erivormid?

Erivormi ei ole.

Millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Võite esitada kahju suuruse tõendamiseks kuriteoga tekitatud kulude kohta kviitungid. Samuti tuleb esitada tõendid, mis kajastavad sissetuleku kaotust, omavastutust kindlustusjuhtumi puhul ning mis tahes reisi- ja muid kulusid, mis on seotud selle juhtumi lahendamisega, mille puhul nõutakse hüvitist.

Valu ja muude ajutiste probleemide ning püsivate probleemide korral võetakse hüvitise kindlaksmääramisel arvesse vigastuse laadi ja raskust, vajaliku ravi laadi ja kestust ning probleemi kestust. Püsiva probleemi puhul makstava hüvitise kindlaksmääramisel võetakse arvesse isikukahju laadi ja tõsidust ning probleemi all kannatava isiku vanust. Määratava hüvitise summat suurendava tegurina võidakse arvesse võtta ka isikukahju kandnud isiku elukvaliteedi mis tahes halvenemist. Selle tõendamiseks vajate arstitõendit, kus on selgitatud vigastuste laadi ja vajalikku ravi.

Kas mul tuleb nõude esitamise korral tasuda kohtu- või muud kulud?

Juhtumi menetlemisel ringkonnakohtus (*käräjäoikeus*) ei nõuta ühtki kohtulõivu, kui hüvitisnõude täitmist taotletakse seoses prokuröri esitatud süüdistusega. Kui hüvitisnõue esitatakse eraldi tsiviilasjana, tuleb tasuda asja menetlemisel kohtulõiv.

Kas mul on võimalik saada enne kohtumenetlust ja/või selle ajal õigusabi? Kas mul on võimalik saada õigusabi ka juhul, kui ma ei ela riigis, kus kohtumenetlus toimub?

Kui Te vastate õigusabi saamise tingimustele, võite saada õigusabi nii eeluurimise kui ka kohtumenetluse ajal. Koduvägivalla, seksuaalkuriteo või ohvri elu, tervise või vabaduse vastu suunatud raske kuriteo ohvril on õigus riigi vahenditest tasustatavale nõustajale. Õigusabi on võimalik saada seoses Soome kohtutes menetletavate kohtuasjadega, isegi kui Te ei ela Soomes.

Millisel juhul võib kriminaalkohus minu nõude kuriteo toimepanija vastu tagasi lükata või selle üle otsustamisest keelduda?

Kui Te teatasite eeluurimise ajal, et soovite taotleda oma hüvitisnõude täitmist ise või kasutada juristi abi, või kui prokurör ei hakka Teie nõudega tegelema, küsib ringkonnakohus Teilt võimaliku hüvitisnõude kohta. Ringkonnakohus võib kehtestada tähtaja, milleks hüvitisnõue tuleks talle saata. Kirjaliku nõude esitamata jätmise korral võib juhtuda, et ringkonnakohus ei uuri hüvitisnõuet, mille Te hiljem esitate.

Kohus lükkab Teie hüvitisnõude tagasi, kui selle toetuseks ei ole esitatud piisavalt tõendeid.

Kas ma saan sellise otsuse edasi kaevata või kas mul on muid võimalusi nõuda kahju hüvitamist/heastamist?

Kui Te soovite ringkonnakohtu tehtud otsuse edasi kaevata, peaksite teavitama kohut oma rahulolematusest seitsme päeva jooksul pärast kohtuotsuse tegemist. Kui olete kohut oma rahulolematusest teavitanud, võite kaevata kohtuotsuse edasi pädevasse apellatsioonikohtusse (*hovioikeus*). Teie apellatsioonkaebus tuleb saata ringkonnakohtule 30 päeva jooksul pärast ringkonnakohtu otsuse tegemist. Üldjuhul vajate Te kordusmenetluse luba, et apellatsioonikohus saaks menetleda juhtumit täielikult.

Juhul kui kohus mõistab mulle välja kahjuhüvitise, siis kuidas saan ma tagada, et kohtuotsus pööratakse kuriteo toimepanija vastu täitmisele, ja millist abi võin ma selle tagamiseks saada?

Kui süüdistatav ei maksa määratud hüvitist vabatahtlikult, võite taotleda oma nõude täitmisele pööramist kohtutäiturilt. Peaksite saatma kohtutäiturile täitmisele pööramise taotluse ja lisama sellele kohtu otsuse, mis kinnitab Teie õigust kahjuhüvitisele. Kõnealune taotlus tuleb esitada kohtutäiturile, kes tegutseb kohas, kus võlgnik elab või kus asub võlgniku elukoht. Kui võlgnikke on mitu ja nad elavad eri paikades, piisab taotluse esitamisest ühele kohtutäiturile. Võite küsida üksikasjalikumaid suuniseid hüvitise taotlemise kohta täitevasutuselt (*ulosottovirasto*). Täitevasutuste kontaktandmed leiab siit (soome, rootsi ja inglise keeles).

Viimati uuendatud: 13/03/2019

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.